

СОКОЛЁНОК

6/2021
ноябрь – декабрь

Лачын

0+

ДАГЫСТАН РЕСПУБЛИКАЙН КЬОНИ ВУЗЕЕ СА ЙАИХХЪЕ ҚҮЕККАН УШАХАРШЫН ЖУРНАЛ

2022

2022-ъэсын сен мубаракда цхъен!

Гар Тезе сен хъоолкъаI, шы мани сеннике гъуджееме джад гозет гъатъан. Анджах хиледже сенбы вод ки, йишиын умудбы гъамбаше къайейс хъийхъар. Умуд гъааъана ки, гъин сен йыхъбышылхъа югда хъалес.

Хъулед сенна вод йыхъбы джуравъу, сабы сувайни гъини акъвайк` , сабы шени акъвайк` авху воб. Закаталеехъа, Къахеехъа вуIххъаIсди mee, шы гъеххан аазыр километр йаIххъыIн къял`тайгье. Сувабышеенче йаIхъ цыцлавъийни гъаIк`гее хабарбы ихьеейыд, мана иш сен-сенниле цыцлоохъена, манчын ахыр йишиди mee хыл` гъидийхъарни аIрзуманылхъа сакIы вод. ГъаIшде мана иш Азербайджаныл`ни вухъайнидайвъийн сикIыл`баб дагъам хъавъувоб. Таможнийни идараин, сергъадбы итIуматы, вобни йаIххъыIкеб шы гъавъувоб. Умуд гъааъас ки, гъайни хъоолни тезе сенин шы югни хабарбышка сана шадааъасынбы.

Сенбы оIтмишхъа ааIнбы, анджах йишиди миллетни кисматеехъа мед садджу проблембы гядакIва. ГъаIшде энке хайбна проблем мизейна ва языйна вобна. Сенсениле ед`ни мизел юшан гъааъани инсанааршын сай кIил хъехъе вод, чуIки шагъарбышее нена джар хаа ушахааршыка ед`ни мизел юшан гъааъа деш вор. Хаа хайбхъидевхъайнкъаI, ушахыкIле ненче ед`на мизваацIоохъейи? Манчыхъа город, йыхъбышын сай хъыIхъийле геед хъихъесди джигее, гъалад кIил хъехъе. АЦIа-аЦIа шы джаб шы инкар гъааъа воб. Гыргын кар хаале, аайлайле гийгъал. Зы шадра вор ки, йизын гыргын ушахаар гееб уфтанба едни мизел юшан гъааъанбы. АIрзу гъааъан ки, уфтанба едни мизел юшан гъааъани балабыше шад гъааъанбы, вушун гыргынбыб едни мизел юшан гъааъани балабышыле гуянышувхъенбы.

Една миз шас дидеершиле, адеершиле, деккике ва

едике мирасна авхуна энке хайбна хазна воб. Мана хазна къорамыш гъавъу, манчына къиймат гъакке оохъа хъаа-ъас вуккан. Анджах шы мана къорамышааъасди джигее, гъакке хардж гъааъа воб. Мани хазнайн къабтИй миллетин, са миллете хъинне, ми-дешхъайва эйтъен вод. Едни мизейл`ын «Нур» кәзет, «Лачын» журнал, йишди шааир ва язычеерше одкIун, къалятьиин китаббы мизейн таарыхыс ахвасын энке гыранын аабидабы вод. Ман аабидабы миллетис идхын, къорамыш гъаъани инсаннааршыс кумаг гъаъий гыргыни йыхъбышын бордж вод. Анджах, гъайыIf ки, гелесди йыхъбышпе мани борджен маIсъулийет цыцла деш вод.

АлябитIас абуунайна иш. Шы йыхъбышди ушахааршыни mee уфтанын журнал къекка. Журналын хъигъечIуй гъала ишин сура вод. Журнал гъива-джес ыккан. Гееб хайбни заIгъмалтыка сана майданахъа хъигъечIуйни журналыс кумаг гъаъий гъар миллете, халкъ ыкканни йыхъийн бордж вод. Балабы

шад гъавъий энке хайдын сувааб ыхъайле гъайре, ба-лабышыс ед`ни мизел` окIанас, хъайлхъаIс гибхына имкан гъивааджий дегье аIсил` йыхъийваала, ватан-парварийваала вобна. Умуд гъааъана ки, шу гъайни сен абуунайни ишее шас кумаг гъаъасын.

АIзизин ушахаар! «Лачын» журнални колективын вушун гыргынбы хъооIни, Тезе сенийка сана таIбрик гъааъанбы. Вушди гыргын-къус маIгъкамна джанана сагъваала, хъайлхъийбышее угъурбы аIрзу гъаъа. Шы тезе сенее шоке хайтда шеирбы, хабарбы, гыIкаебы, цыцластьиин шикыл`бы гозет` гъаъа вод. Шос мани ишее угъурбы аIрзу гъаъа.

Шы гъамыб журнални редакцийени коллективни доюле, шас абуайс кумаг гъаъийни спонсорааршыс, джони шеирбышка, хабарбышка сана йишины балабы шад гъавъийни шаир ва язычеершыс йишда миннатдариивала агъмыш гъааъа, тезе сенее джанана сагъваала, йикГена шадваала аIрзу гъаъа.

АIЗИЗИН ЙЫХЪБЫ!

«Лачын» журнални редакцийени коллективни доюле ва шахсан йизди доюле шу Тезени, 2022-тээси сеника сана таIбрик гъааъа!

Шос джанана сагъваала, хошбахтийваала, саакитна ыIмыIр аIрзу гъааъа! Гъасре вушун хайбы гъамбаше лагарада, суфрабы болда, йикГбы шадда ихъеджын.

«Лачын» журнална редактор – В.Гъамзаев

Илгъечүйн цөдүн сен

ЙаIххъыIл` гъаъан сен, гъу писда хъады шас,
Гъу хаIтда гъуво вод дерд, хаджалат шас.
Миз итоотан манбы мед йикГел хъаъас,
Клаарын лека аччы гъу тарихеехъа.

Таарыхыс ахуда клаарын хал ваке,
Ришхан гъаъа илякканкъвее яныке,
ГъабтIас mee кГел гъидийхан гъин дердбы шаке,
Лайыкъ дехье аччес гъу таарыхеехъа.

Йыгъ-йыгъыле гябтIий, гъабтIий хаIд хъыхъа,
Сих, талан оIлкайил` санаъаIт ыхъа,
ГичIын халкыс хаIмде иттион някI дехъа,
Лайыкъ дехье аччес гъу таарыхеехъа.

Йыгъ-йыгъыле гыран кар хъехъе масса,
Пылнанкъвее гъааъа воб хусуси кIасса,
Дегъдаб ёхсул вухъа авхуна гыIесса,
Лайыкъ дехье аччес гъу таарыхеехъа.

Марказын чIакIынбы джони гъайее воб,
Йыгъыс иджлас гъаъа, югни кефее воб,
Кул`ле ишиди къайгъее аахва джо деш воб,
Лайыкъ дехье аччес гъу таарыхеехъа.

Марказын чIакIынбы вухъе уянмыш,
Гъаъас aIхе оIлкайн халкъ доланмыш,
Вахтал` хъеле джосхъа гъаъийн къазанмыш,
Разийда ахведжын шоле Щедын сен.

Йыхъбы, Щедын сен шос мубаркдахъен,
ИлгъечIуйчик` кул`ле акарда дехъен,
Дерд, хаджалат дена, геед шадда ихъен,
Таарыхыс лайыкъда, ичIуйн Щедын сен.

ЙикГеедын мурадбы шы быкыр гъаъас,
МугъуIбы, гъуIрмаIбы aIрайл хаIд хъаъас,
Щедни сенеэ хаIтда къазынджбы гъаъас,
Иляагъийке къиIсмат ихъен , Щедын сен.

Гъарун Ибрагъимов

Цедын сен

Цедын сен хъоо!, цедын сен хъоо!.
Хошдахъен шос, экын йыхъбы!
Цедын сен хъоо!, цедын сен хы!,
Щаддахъен шос, дирин йыхъбы!

АкГелнана дих ихъена,
Гъирятнана ииш ихъена,
Умуд гъоолена нева ихъена
Цедни сенайл, дирин йыхъбы!

Шокле на Гъялкын къидежен,
Хаахъа гъарамын идечлен,
ЙикГеехъа къапын кидечлен,
Цедни сенайл, батрайн йыхъбы!

Хааъаб ед`на миз вухъена ,
Къисматнана сос ихъена,
Рыцкынана мигъман ихъена
Цедни сенайл, джигар йыхъбы!

Дилегбы быкыр ихъенбы,
Хайырыкан ишбы хъихъенбы,
Дердбы шохъад дехъенбы
Цедни сенайл, дарман йыхъбы!

Цедын сен хъоо!, цедын сен хъоо!.
Хошдахъен шос, йизын йыхъбы!
Цедын сен хъоо!, цедын сен хъоо!,
Щаддахъен шос, джанан йыхъбы!

Инобгъанчена джағварана къыле

(Японаршыни мифологияенче)

Са аваала заманайл» ешемишиохъе вухъа мол`цал» чубара. Манбы вухъайнбы Япониейн принцар. Са чоджиле гъайре, авхуйнбы къитИмиар, тамбалар вухъа. Манбыше сана-санкъулхъа шакбы гъаъа ыхъа, сана-санкъуна пахыр цЫцДаъа вухъа. Манбышди гъаарункъус оІлкайна паччагъ вудж ихъес ыккийкын. Манчиле гъайре, манбышди гъаарункъус Инобгъанчена Якамми донана принцесса джус хъунашщена аляртIас йиккийкын. Мани чоджаршыни аІрее муІгъуІббаІт, мыІслягъаІт девхъеийыб, манбы са карын саджигеехъа сааъа вухъа – гыргынбышикIле са маІрыІфаІтыкана, йикГ темизна чодж къадже-къайихъес ыккийкын деш.

Мол`цал» чодж Инобхъа принцесса къайджес сафарийеехъа хъигъеебчIес мыІслягъаІтеехъа хъабайле. Гъаарункъуни фыкыре ыхъайн джуна угъармишувхъай; Принцессе джуваб садджу джус гъелес. ЙикГ темизна чоджур гынбышка сафарийеехъа хъигъечIе. Манбыше мана эл’чий хъинне деш аляртIу, манбыше мана джона къул хъинне аляртIу. ЙикГ темизни чоджее йыІкъяна, чоджаршин карбынана харал йыІкъял» гъабчы, джохъаб хъигъна тIашмишааъа вухъа.

Фагъыр, зулум цЫцДааъана чодж хиледже далийл» гъарсыл», мол`цал» чодж аІл»гъааI – аІл»гъааI гъивийхъар

мыс Кэтылхъа. МанбышикIле мааъаб джағварана къыле къоодже. Къыле оотъаб чIар дена чиелий къалибхъы.

МаIхуІбна къыле къавджы, мол`цал» чодж мат-маIъгъаІтдалоохъе. Манбыше къылейхъа иляакы эйгье:

– Агар вас йыгъни къеквайлхъа чIар алябий вукканхъее, дериягъее аІвайхре, манче хъигъевчIу, къадабхъын сувани къомыххъа илхъевчIу, мыңык’ илёозре.

Ламус дешын чубара манче джони йаIххъыІлхъа меб хъигъеебачIе.

Къыле гъаманче джаб къадабхъын дериягъысхъа авайкIан. Югба дериягъее аІвайхыІр, мана сувалхъа илхъевчIу, мыңык’ къилёохъа. МыкIани мыңын, къылейн къеква къитIокIалалы, чатчатна хъаъа. КъылейкIле вудж алдамыш гъавъу вухъай ацIахъе.

Яныле джунни йаIххъыІн явашни еришиква йикГ темизна чодж аІлгъааI ыхъа. Манкъвее гяашени къылейке дерд» хъидгIынааъа.

– ХаIдын хааиш водун са дакийкъана нааянмишхъе. Зы вас йизди дердена хабар гъааъас. Зас вуккийкынна Оки донани аІдайле мыс Кэтылхъа илгъевчIес. Зы крокодилбишикIле эйгье: «Зас гыыІсабаъас ыкканий дериягъее хъуледле крокодилий, къурийл» хъулебле къылейий. Ман гъааъасди мее зас шугыІсабаъас иджааза гъеле». Крокодилбы аІдайле Окиле мыс Кэтылхъа мее

хылийвал`ыс гёка. Манбы тек-текда гъыІсабаъа зы крокодилбишди далыбышиле оогъанче илгъоочіе. АІхреени крокодилыле оогъанче алгъааІнкъаІ эйгъе: «Гъеей, аІваІм, кубыт» крокодилбы, зас марахлыда дешодун хъуледлейи вушун дерйагъее, ваяхуд хъулебле къыІеий къурийл». Зы шу саджжу дерйагъеенче чейлягъылхъа илгъевчІесди мее йыІгъни джигее ишлемишааъа». Ман оІгунмишувхъай зас геед йыІкъда гюյур.

АІхреени крокодилыкІле йизын джуваббы къайиххы, манчын хъинеенче вукІул' къалхмышавъу силибышка зале оодун къеква хъатдишщу.

— Гъу хъобкуба вухъа дешуб. Манчихъа гора вак` диван гъаъы. Ахыр гъаІмаІхуІд эйхъенки.

— Дэъэш. МолцІал`ни принцеен зы алдамышавъу. Манбыше закІле увгъийн: «Къызмани дерйагъни хъинеесъаб аІваІхре, гооне мыңыл» илөозре. Манчын вас кумаг гъаъасын».

— Йизда касибна дост, аІваІхре сувани хъинек` авуб, отІле чИиейлхъа тIетГ`бышын ярпагъбы, гооне манчыл» ооъаб гъаІваІхре, — темизни йикГ`нани чоджее эйгъе.

КъыІеин манкъвее увгъийн кар гъаъа. Манчиле хъийгъа къыІеин къеква хъувадкы, чIаІр аляале.

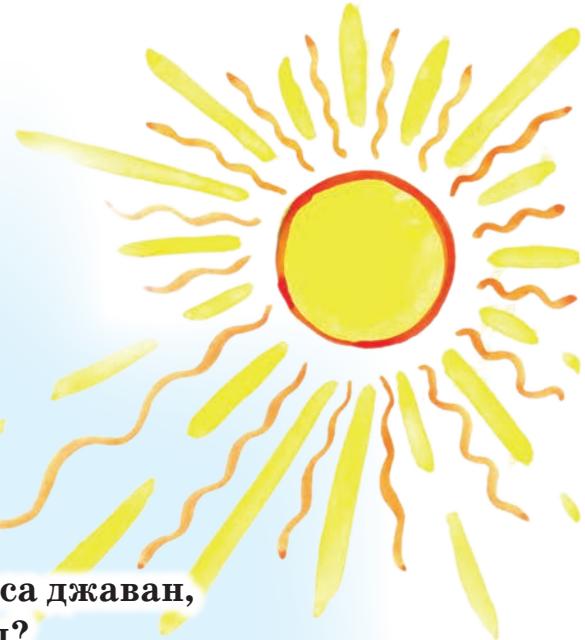
Шадувхъа къыІе, джус мыІслягъаІт гъувуйни гадейсхъа гъавайкІан.

Йыгъни заалым чуба-бышике мыса джад Иnobни принцессайн йикГ` аІшкъеехъа хъаляъас аІхаІс деш. Мана йыгъна истагъ юи-хъес. ОІлкайна паччагъыр гъу ихъес.

МолцІал` чодж Иnobхъа гъивийхъар. Мааъад манбышын ЫмыІрен язы таамехъе. Темизин йикГ`нани чоджее принцесса Якам истагъна аляратІа. Манкъуке оІлкайс паччагъ ээхъе.

*Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа
саакІал гъавъуна – Къ. Омаханов.*

СУВАБЫ

Шу къализы аркын хъулерса джаван,
Чишене сес дена аху, сувабы?

Клараплан хъяннани былахыл` ооъаб
Дешуб дегье къоодже ичеер, сувабы.

Няъа джагвараба вукIул` йыз хъинне?
Дерденне чIаIр хъыхъа са кагъыз хъинне?
КIечу, хъеххъу окIбы, хъыхъа къурс хъинне,
Дешуб ахубыше марал, сувабы.

КъыIдим хъады, мыкIан йыгъбы алядхын,
Уфтани тIетГ`бышын тIетГ`-тIеле кIядкIын,
Гыргынбы тарг гъавъу, хъигъебчы абкIын,
Дешуб инсаныхъа вафаа, сувабы.

КъыIлина коксийл оо тIетГ`бы алеелес,
Чалагбыше гихъас мед шитГ`яаршын сес,
Гъаманке миллетис шу йикГ`ел хъалес,
Хъимехъе шу джока амкъад, сувабы.

Фаррух Мусеэ эйгье, шу вод йизын джан,
Гын сурад, шен сурад воб йизда Ватан,
Коксийл оо идяхвее заке са лышан,
Йизди коксийл` ахвас дерден сувабы.

Ашылкъ Сафар

ЦЕДЫН СЕН ШОС МУБАРАКДА ИХЬЕН

Гъар сурал`ни гъавабышка,
Югни-югни ацлаал`бышка,
ЙикГ аххъийни къавджуибышка,
Цедын сен шос мубаракда ихъен!

Гъу хъадыва, шы шад воохъе,
Юххъийс фыкырбы ээхъе,
БПлим, хъайдхъий гъихъа хъехъе,
Цедын сен шос мубаракда ихъен!

Шахта-баба вака сана,
Дурай гъааъа джука сана,
Шадехъе вор шака сана,
Цедын сен шос мубаракда ихъен!

Къойре дост санар оIххъяI,
ЙикГ`бы шадда шосхъа вуххъяI,
Шы къавджий йикГес югда,
Цедын сен шос мубаракда ихъен!

Къурбан-байрам югун джадод,
Дост-достука шадваала воб,
Аллагъее гъаагвана йаIхъ воб,
Цедын сен шос мубаракда ихъен!

МАДИНАЙНА ПАЙ

Мадинайхъа джеле кIинна йичуний вор. Манкъус мана геерний ииккан. Гъамбаше йиджее джена кIинна йичу, са кар алишщу, шадеөнаний. Меб манкъус йучейс са пай аливщес вуккийкан. Манчыни mee, йиджее, дек`кее джес гъар вуза харджаъас гъувийн, пыл саъан. Хиледже пыл сады mee, мана дуканеехъа гъайеекIан. Карака сана гявцIуйни дуканее манкъуна ул` карапе-карапахъа къобкIул, анджах нени джаб карал манкъуна ул` авху деш. Сайыб манкъуна ул` уфтанни са донылхъа хъабайле. Гъин геед уфтанын доний ва ман джес геед хошеехъа хъадайле. Манкъус джессыд маIдхуIн гурт алишщес ыккийкан.

Кланехъа хъийхъа, къийматыка илеека. Къиймат къавджу, джен шадийхъа ийхъа дарделхъа сийкIал. ДжекIеле къедженки, джеснене едын пыл садджу са дон алышще- суд къийхъар. Мана эхвана къоIни фыкыре: йучейссыд югун гъаъас-

ний ыккан, джена ул`юб донал` ооний авху. Геер фыкыррашмышихъайле хъийгъа, ахыр дон йучейс алишщесва фыкыреехъа хъары, ман илешиен. Мадина шадра хаахъа хъары, йичу Саида джесхъа хъортул`, эйгъен:

— Зы вас са пай алившу воб, илееке, вас къабылувхъесе?

Саиде, шадийхъа, экIда манкъуссе пакет ал`ятIу ачмышатьан. Донани миджагийвалиле маттийхъа ээхва. Сабыр гъидваджы, ман ал`яъан. Мана, джеле гивеекасди mee, нахварийни оIгеехъа хъайееле. Нахвареенче джехъа илеекы mee, са къатIна хъорсун ээхва, манкъуна сифат бадалохъена. Дон джес хайлдай ээхъе.

Мадине гъала дуканее джад ман дон джел` къаджийний аIрзу гъаъы. Манкъве, ахыр сабыр аххъас даIхыI, эйгъен:

— Хъаленан, зас наIхуIдий ээхъева илеекас.

Дон итдегъес Мадинайл` oo къаатIу ыхъа. Мадина манчыле геер шадеехъе. Анджах манкъус йучейнир хатирес хъеетIас ийккан дешдий. Манкъве, йучейс ийкГбы гъелен хъинне, эйгъен:

— Саида, зы вас медын дон алишщесин. Анджах, дора, гъайнин сен гъин дон зы ал`яъас, хъоIни сенийс гъунар хаIр хъеехъе, манке зы мед ман вас пайыс гъелесын.

Саида мани джуваббышка разеехъена. Манкъкее, кеф дена хъийхъеейыр, йучейкIле эйгъен:

— Баджий, гъамбаше гъу зас пай гъоле. Гъавасре гъайнаб заке вас пай вухъеджын. Анджах хъоIни сен, бах, дон иизын вод.

МИДЖАГИЙВААЛА

С а йыгъыл` автобусе гий-
ъыр ишилхъаний аал ворна.
Къоидъэди астановкъе автобус
явашихъайнкъаI, ишилхъа, дарсеехъа,
хаахъа телесемишлохъени инсанааршы-
ка сана автобусеехъа са миджагна ичи-
йыр илхъеечIена. Гыргынбы мани ичий-

ни миджагийвалиле маттувхъа аахва.
Гуч mee къышпена къамчIиле коксийл
оохъа къавку, чин сивыд гыранни
санджахыка санайи айтЫл. Къа-
лам хыиннеени къашбыше, чакIыни
кIакIбыше, кIынни хъушен, чIаIраIни
пишнибышди аIреенче къеджени эке
хыиннеени джагварани силибыше ман-
къуни гыргалени акъвайс ярашыгъий
гъеле. Аллагъее гыргына дюн`йейна
миджагийваала манкъусий гъуву.

Мана йишда уфтанчий хъары
гийъарна къулени кIане. Гъирхыл`-
гъидийрхыл` манкъвее, джени
миджагни хылепбышка сана, иидж
хыинне уфтанна сумка ачмышааъва
манче саххъызна пачкIа хъыгъабач-
че. Манкъвее саххъызна пачкIа ач-
мыш гъавъу, чин кагъызыд ачыхни
къулеле къахъа гъвойхъар. Мана
гийгъал саххъыз гече ва чика санад
джен уфтанын акъва, саххъызыке къу-
къар гъаъы хъодуъийка сана чайлал`
хъаъа. Миджаагай явашра-явашра
джамаIъаIти улеке геехъа гийгъал.

Автобус хъады маниса астановкъе
явашихъе. Сайыр махъа са къаIсда ди-
дей илхъеечIе. Автобус гяцIы ыхъа, ва
мана дидей джига дена ахва. Ичий-
на джига оIгее вухъайхъа гора, мана
къаIсда хъары джеке алла илётзар.
Анджах йишда миджагна ичий джи-
гайле джар сигъдееца. Нооца гыргын-
къуна ул` ичийни миджагийвалилний
авху, гъашде манкъун гыIрмайт де-
шын гъаракатбы къаджы, гыргына
манкъуке мыкIа хъехъе. Мани гъара-
катбышка сана, манкъуна гыргына
миджагийваалаб ивийгал`на. Гъашде
дегье мана шавукIиле джар, оIгийл`ын
хыинне, миджагра къеедже деший.

Валегъ Гъамзат

Кы҆дим ийн хаймбы

Нимее миджагдайи кы҆димиин хаймбы!
Хайбышее гыцтайгтар вазий хайнебы.
Чийелни йызылхъа дехъа чин ишыгъ;
Кы҆димиин хаймбышын йыз вод ярашыгъ.
Мичахын хьошщебыд чин ачух хъаъа.
Йыз гёгъийн гъар джига хъехъе джагвара.
Чийел иидж гыцтайгтар, хайбышее хайне,
Гъунаб джига хъавъу пештини киане
Къалирхъу, къулеенче хааихъаI иликка,
Хайбышее обтгулна хайне хъайбаIххъаI.
Са деш, къоبلе деш, ииджбы лап хайтда,
Гагъ гёдхъан, гагъ ииджбы хъитхъу киайдайххъаI.
Улепбы гъавайтан хайнебы хинне,
Чин вас хабар гъаъа, гъунар ааI никIее.

Кы҆дим

Къарацаалхъан йыз къаъаччу,
Чийен чилхъа ёргъан абчы.
Дигулеедхъа хурун бойкъаIр,
Дешуд гъекIва дегье шитГяар.
Йызык` авуд ювар, хайбы,
Басдуреедхъа шен думайбы.
Дегье дешуд чалагей сес,
НикIее адкIын дюн`ие эгъес.
Дигул`ювхъа, авгу верыгъ,
КъатI мее хъыхъа кы҆димиин гъар йыгъ.
МыкIаал`быше гъин йыз гъаъы,
Ил`ёззур ювар зыззаты.
Хъейибле ваз маIхуIб вухъес,
Чилед хъийгъа юххъан хъихъес.

Бағылар биссий

Бағылар биссий, бағылар биссий,
Геедне гьеқівас гъу шас сипсий?
Авиңүйнбы шы къавху макъам,
Тібалеъэ мерна са хам.
Таімаігүід аал къаджыйнчылхъа,
Гъаб саъавуд гыргын валхъа.
Вухъун тохба, кеф кокдавуд,
Оігеєъаб джам, къеква авуд.
Анджах, обхуунеейыб дева.
Ааціес деш – ул` мыссыбава.

Хыл` цыціеъэ, гынче гъадгъе,
Аххъе къоіваал, былгыл къадгъве.
Шы авиңүйнбы дегье vale,
Вуччудь дешуд гъу шас гъеле.
Не дешуд шас джига эза,
Не абкын зер дешуб гяаза.
Аляатлеейыд хав къоіваалше,
Ул` гябхий воб йыгъна пеше.
Къилёохъавуб эхъал`хъа mee,
Анджах гыргын йыгъни джаме.

Нарылан Гъайсанов

ДАГЪЫСТАН

(Гошма)

Далгъабышди къанатыл` Хазарын хъ`янбы,
Юххан сувал`, чоле алаал тюльпанбы,
Никлеенче сугъоца мыкбынан къомбы,
Йиссейн, кюран таарыхнана Дагъыстан.

Инсанаарше улел авхъаахъа заігъмайт,
Едяршихъа вобна гъиняаъаб гырмайт,
Хынакын чалагбы – джурайн джад ырбайт,
Эч, тымылен багъынана Дагъыстан.

Хъудура, хъигъебчес сувал` сейраныс,
Мигъман вухъес ейлягъышыс, архачыс,
Кыймат гъевлес цыцдаъани йаіхъышыс,
Мерд дихбышда Ватаннана Дагъыстан.

Воб йыгъын ду оохъа хъаъан аалимаар,
Вухъа вахъа Расул хъиннеен шашираар,
Аідатбы гъиваджен вахъа инсанаар,
Миллетбышхъа муігъубнана Дагъыстан.

Душманаарше авхъас гъавъэйыб сафар,
Игит дихбыше джос деш гъуву мафар,
Халкъбыше гъамбаше вас ады заіфаір,
Гъамбазааршыс кыйматнана Дагъыстан.

Йыгъни миджагвал`ыс ыхъа вор гъайран,
Гәле йыгъын таірыф аркын Силейман,
Гъашде вас аашуікъхъа Муслахна Нарман,
Гъарни сурал` неъмайтнана Дагъыстан.

Азербайджанни мизейле йыхъ-сумылхъа
саактал гъавъуна – Валегъ Гъамзат

Мыссыни сёюна хабар

Ыгъбышди са йыгъыл` сё на-
чах гъаъана. Гыргын чалагын
гъайванар гъаар йыгъыс манчил-
хъа ал`джахвас адайле ыхъа. Манчише
гъарынчише чиссе аIхаIн охъанасын ка-
рыд адайле ыхъа. Са йыгъыл` абыйинбы
сёюсхъа кыIие сайиб джанавар. Ман-
чин сёюс зигарабы гъаъанбы сыIваIле.
Эйгъен: «Ай йишда дост, гыргыни
гъайванаршэйыгъын хъидгIынбы гъаъа
вод, гыргынчин кумагбыд гъаъас ыккан
вод, амма са сыIваIлайс гъу хъивкIу воб
вуккан». Сёюн эйгъен: «Фыкыргымама,
ай йизын достаар, зы мани сыIваIлхъа
гъале гъивхъарасда, манчина пай хъив-
лесда. Мaa ыхъайни гафбишкена хабар
гъивийхъарна сыIваIлайлхъа. Гъамани
йыгъыл` джаб мана абайлена сёюсхъа.
Манчын сёйикIле эйгъен: «Ай
йизда дост, зы васхъа лап оIгийл`
джаб аблесданий, амма зы мани
йыгъбышее вас дарман тIабал
гъаъа вухъа, манчикъа гора ге-
джывхъана». Мани джууваббиши-
ле сё шадывхъа эйгъен: «Гъу сагъ-
ба вухъена йизда дост. Бес гъуджо
дарманне гъу зас тIабал гъавъу?»
СыIваIйн джаваб хъелен: «Ай
йизда дост, вас дарман вухъесда
са джанаварни, сайид кыIиейни
йикIекейий кIыл`кIамыке, гъу
манбы эхъал` гяатIу, мичIеед
чакда манчин йикIбы сайид
кIыл`кIамбы отхъун ыккан, ман-
чике дена вас чараа дешда».

Сё лап шадоохъена мани га-
фыле. Эхъал` джад джанаварий
кыIие мед чисхъа ады мега ман-
бы гяатIанбы, манчин йикIбыий
кIыл`кIамбы темиз гъаъы гий-
хъенбы мичIеед охъанасва.
ХаIмде сё никIеехъа абкIын mee,
сыIваIлай чоджий, явашба абы
мадын йикIбыий кыл`кIамбы

одхъун авайкIанна чини хаахъа. Гыр-
гыни чалагни гъайванаршисыд хабар-
бы гъаъанбы, наIхуIдее сёйин чисхъа
адыйнкъаI джанарый кыIие обхъун.
СыIваIлайн эйгъен: «Мани достарше
сёйис дарман тIабал гъаъас чалышми-
шехъе ыхъа, амма мыссыни сёйин джа-
наварыб кыIиеб гяатIуйнбы ва сана
санчис хабарбы ийкаранбы...». Мани
йыгъыле хъийгъа гыргын чалагын
гъайванар хъаIдкыIнийнбы сёйиле,
дегъе саджаб манчыс кар ана гъабкIын
деш. Сёйиб сабара вахтале мыссын-
чыхъа хъивкIуна.... .

*Урусни мизеле йыхъ-сумылхъа
саакIал гъавъуна – Шаfiga Баbaева*

Мек/вна шаъзаада ба къал/сди дүшманаарына хадар

ЗакІле шенке къайхьийний, са джаванна хъобку бахт,
Авхъу буджее дек`кина Маірвни шагъареена тахт.
Къавджуна, варрыбыше гъоікум алябТы джолхъя,
ТПуфанеехъя гибхъына титрамыш воохье оІлка.
Са тезен къаджее, гъааъа къаІсынбыше къалмакъал,
Шагъыр бизаархъа аху, ачмыш гъааъас даІхаI гІал`.
Фыкыр, хиял цыцдаа, са хаІмде гябхы мее ул`,
Улепбышди оІгеєъар са къаІсда пир илёрзул`.
Увгъу: «Вазына араб, когъне бурджун гикке тагъ,
Тезен тІетГ, хуІваI айхъас гымайсар къаІсын бытагъ.
Гъасре йыгъын мамлекат тІетГ хъинне ачмышхъеджын,
Гъар диярыл`, гъар джигее йыгъын ишыгъ ихъеджын».
НикГеенче оха хъыхъа, шагъее гъувуна амыр,
Ишиле аляртIуна са-къоІире къаІсда маІъмур.
Гыргын йиссейн къаледчу, тезенчыс гъуву къанат,
Вардына къондже хъинне ачмышхъайн джун мамлекат.
Гябхас вуккан хааниар, оІлка гъааъхъее виран,
Кын аххъас даІхийн орду темизда къайкас ыккан.
Ювел` тезе зонгъааршыс нишынна оІги гъеле?
Хъеҳхъуйни бытагъбышын къацIадкIунийнкъаI кал`ле.
Дамайни янийл оозу, чике гъеъэйыд чапар,
ОотIални къумее наIхуIб илёозарий вас чинар?
Хъ`янбышын оІги аххъийн гъакъвар деъэ шы къалхан,
НаIхуIд гъеле торпагъын шас чIийеенче хъыІгъааIн хъ`ян?
Йыгъни йикГеенче джанан рыIгъ, чин гъувуйн насан аххъе,
Йыгъна гъамбаз аІкГел воб, чилхъа гъу кIыры гяххъе.
Чишде къийхъе, «хъаIнаарше» гІал`-гІал`ылхъа садачче,
Няъа аІкГелва хинджал къагеенче хъыгъядачче?
Ненчена аІкГел хъабы? Шахъа деш мана къувва,
Шаваа увгъу, гъин хинджал, къагеенче гъиваджева?
Хыл` авхъе лайыкъынкъус, агар гибхыхъее имкан,
Гъасре вакІле эгъеджын: «Сахааватнана инсан».
Ненбышдай гыыІрмайтее вукIул` хайбышыс хъибхъыр,
Сахааватни гуджука мани кIацIалхъа гъибхъыр.
Сахааватна тохум гъу т`ют`ие хъинне, гъиваадже,
Къияматын йыгъ хъадее, вакІле чин хайыр къедже.
Йыгъни хазинеенче джус, ай Аллагъ, пай джуреъэ,
Низамий вор йыгъна къул, муІтIийра йыгъни оІгее.

Уруслы мизеле йыхъ-сумылхъа саакIал гъавъуна – Валегъ Гъамзат.

КЫЙДИМ

Кыйдим хъады, итум ыхъа гадигбы,
Дамабышыл` мыккар садкIу, иляаке.
Вергъена йаIхъ йыгъ-йыгъыле кIыл` хъоохье,
Къузайбышыл` аIххъааIр гядкIу, иляаке.

Джагварани палтарык` авуд сувабы,
Нахчиаршын тарг гъаъы вод йивабы,
Куляк ийкар мыкIа хъыхъа гъавабы,
АIйнебышик` тIетГбы гъадкIу, иляаке.

Шалхъа кыйдим чина вахт авхъу хъады,
Хивеевъад мал-къара тIыналхъа сады,
ГивийIан йызыле ушахаар шадын,
ЧараIн рангбы аквее хъадкIу, иляаке.

АбдураIгил Дадашев

ЦЕДЫН СЕН

Цедын сен хъооI, цедын!
Гозет гъаъан ул` хъивхъу.
Югун байрам ман водун,
Ёлка йыIкъынеехъа гивхъу.

Гиваханасынбы чилхъа
Оюнджахбы джурбаджур.
Сабы шы ёкъ суралхъа
Шадын гъаъас вургъа-вур.

Югда маIънийбышын сес,
Джига кIыл`ба чисда.
Йызына ичий йихъес,
Сайыр Мыккына къаIсда.

Джони аххъы хылеке
Шы гъаъасын хоровод.
ДаIханI джад дешын шаке,
Хъады шалхъа «Новый год».

Чиоорий нахууий хъинехъа гъабкын

Kыдим ойтмишхъа адкынийн. Мед юххъан хъадайлэ. Ойтмишхъайн қыдим геед мыкланыхъа. Гъайванаарыд, орушеехъа хъигъядьыва, геелесди вахтал` мыссыда аху. Анджах, шукур Аллагылхъа, гъашде гыргын йыкъялний аху. Огийле юхханийн къуимаин йыгъбыний хъоо.

Сайайхъее, къуимаини апрельни йыгъбыши са йыгъыл` зы чоджука сана зербы хъинелхъа ыккы. Мани йыгъыл` гееб югна гъавайи. Манчыхъа город, шы зербы алхий летти геед вергъее къуимаадкын сана зербы хъинелхъа. Богъанахнани ийцее илёзарассе, шы увгийн ки, гъасре манбы вергъее илёзреджын. Чоорий қыдимына хайбний хъувхъа. Манчыке дегье гееб уфтанна джонганий вухъа. Кыдимына манче шацийна чайр къявъунаний. Садджу манчыни къелбышыкий гардана шацийни йиссейни чайрышын колянгайбыйи гивадхын аху. Анджах тезе чайр гееб сыхба ва гъицайгари алябы.

Йыгъ гъакгедад геед уфтанын йыгъий. Вергъени къуимаини шулаабыше инсан маихурий къуимаа ки, улепбый ииджбы джадий садачче. Шакиле ацахъа деш ки, дамайни къырагъыл` къаебышыл` гивъур, наихуб шы никгее абкын. Ва ман шавукиле джад ацахъа деш ки, шы гъала маа нимеенихан къалябкаас, агар Чоорий девхъайнхъий.

Калябкийни йишид клане дарыхмышувхъа, Чоорийс сикылба ыгъвийкарас вуккийкын ва мана къоншуйни диригеехъа очи. Къоншубышед, шына хинне, джон зербы хъинелхъаний къайккы. Къоншу хунашщее, йыкъялхъа сайкъийнкъял хъян гяцесва, джека сана парчний аляатбу. Чоорийни улекиле сайыд гъин вухъун кокун, ахтын, дарна быгъазнан ва къоини сураке эгмишхайн хылийн бит` атикъанааийн ыбраитнан кар къедже.

Къоншу хунашщее, хъийгъа чеехъа хъян аххъасва, къайраин парч былахни кланяхъаний гиххъы. Чоорий, фыкыррашмыш девхъа, манчыс делес хъоохье ва манчык эвабы гъаъа гивийгъал. Хъийгъа манче манчыс миз увхийхай. Манчыкиле парчни сураке чилхъа фыкыр гъоолен вуччуд джад къедже деш. Манчыке Чоорийс гееб хъайл воохъе. Кал`ле авхъа къаъадчу, манче, хъайваайкъяинааан хинне, сакъоинхъее огийлни къелика сана чийе хъытлаххы, мана гылсыка сана мани, чилхъа фыкыр гъидёлени наш джад хъидехъенчылхъа къобкулна. Анджах гозет` гъидялан джад кар эхъе. Чоорийн кал`ле парчний чини бит`тыни аиреехъа эчие. Кал`ле ичес ичуйин, анджах ман мерункъун кумагдена манче хъыгъадчуй гееб дагъамна масале оохъуб...

Къоншубышда хунаашце былахълхъа сайкы мее, манкуни улени оІгийл геед марахыкан ва аІхъаІнайсын кар илёдзур. Былахылхъа вүІххъаІни йаІххъаІ, джени суралхъа, гарданахъа парч адчу, гъувоогъар Чоорийи хъооІ. Къадабхын, са-къоіble аІбаІттура цыцавъу, мана сайыб къайел хъачаахар ва хайдни сесека сана чийес хъивийхъар. Мани сесен шынаб никыке оза хъааъя. Зы чоджука сана йишди фагъыр хъян гъаххъанкъус кумаг гъаъас къадабхын. Хиледже чалышмышувхайле

хъийгъа шассе гуджука сана Чоорийни гардананче парч къайшес аІхийн. Садджу Чоорий юкуке къатдивхъанавийле хъийгъа, шы шадда нафас аляатІу. Шы, къоншу хунаашщейка сана, хиледже гагъна Чоорийни кал`лейлхъа хъабыйни мысийбатыле аІхъаІнабы гъаъы. Анджах Чоорий шадба деший. Шы аІхъаІнабы гъаъанкъаІ, манче, шаке сикылба аІкъаІна илёбзур, парчыхъа илиакы богуртийи гъаъа. Иттегъес, манчыс ыкканий ки, шы йидж инджиқавуйни мани карас джаза гъевледжын.

Йыз

Йыз гёгъа лепа-лепана,
Къулени огийл` илийлар.
Ярпагъбы деш, юв целена,
Йызыбы бытагъылхъа гийтар.

Миджагваала гъар вахтахъа,
Табийт чис сикы хъаъа.
Йызыбыше ёргъан абачче,
Гъар сура джагвара хъаъа.

Йыз гёгъа, гъаарын са джурайл`,
Халне цыцдааъа рассамее.
Ушахаар илёозар дахал`,
Хылехъа аххъаххъа гаалмее.

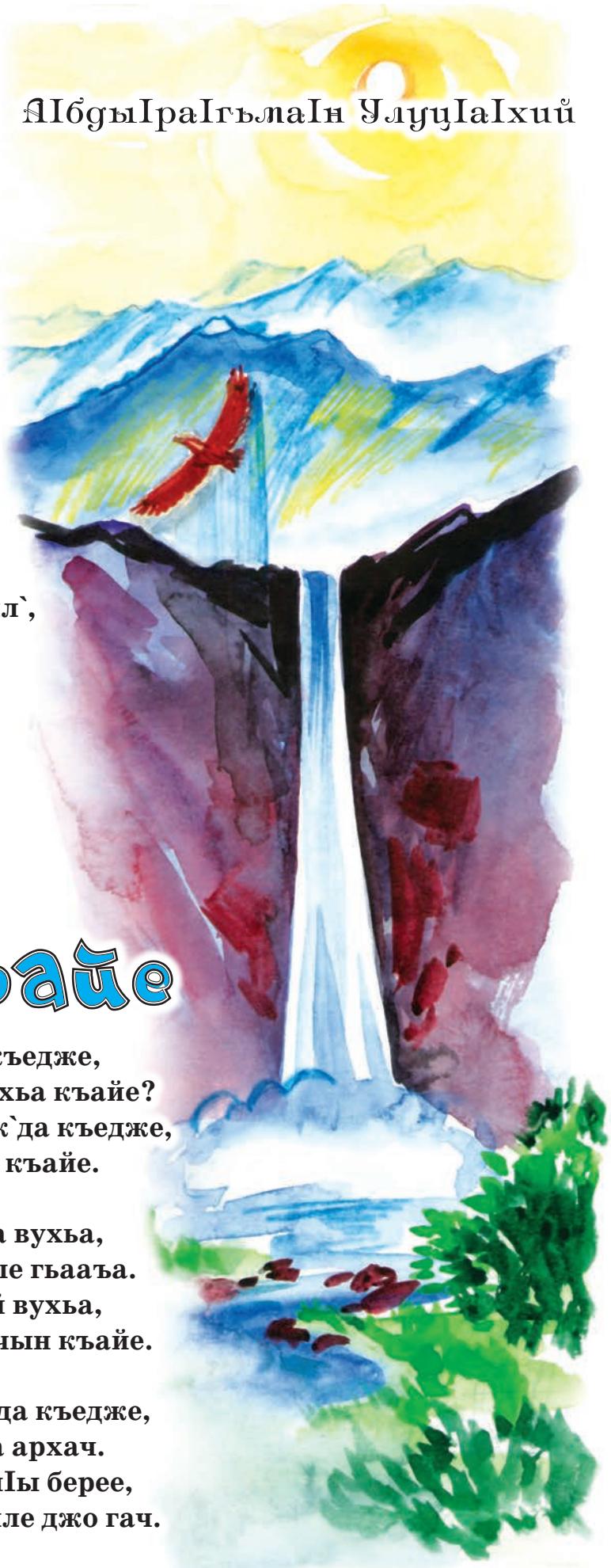
Наихуна гъу къуввана воб,
Иляккына гъайран гъаъа.
Вахъа гееб миджагваала воб,
Ушахаарыб гъайран гъаъа.

Лачын къайе

Кокси чамрабышке дешудни къедже,
Дердне коксеъаб воб, ийкг`ыхъа къайе?
Васнеедын къадаал`бы хыныак`да къедже,
Иляакы шадохъе шы, Лачын къайе.

Коксеъаб тетг`бышда са габа вухъа,
Чейлягъылхъа къебзур, тамаше гъаъа.
Огийле аал дама, вас маалний вухъа,
Дамайс са ярашугъ, гъу, – Лачын къайе.

Кюонаарыд васнееъад миджагда къедже,
Гъар къайе, чини мее, вухъа са архач.
Авчеерыб гивийтар, илхъеебчы берее,
Кюон увхайлса даувхеейыб, абайле джо гач.

Мұрад Сағ

КыІдимийни хәІмдийна дяй-дяй

Явашда йыз илийкіар,
Чиійел оо гъаъа нукіар,
Вазыл` оо вод хәінебы хааі.
Къалийхе гъу, тІетГ бала,
МықІаал`ын хъидгъыр гъала
СаІъаІтыныд аІкъраіб деш ааі.

Къаляждкіу бобр, сёбы,
Балканар гаІмреे сады,
Сана-санчыс гъеле нафас.
Къалийхе, йизда маляк,
Един уftан чигаляк,
АІрзу гъаъа июттун някІ вас.

КыІдмийн къад гъаъа тІуфан,
Йызыке абчы ёргъан,
ГыаІванааршын гойбы ооъад.
Къалийхе, йизда умуд,
Йыгъын гыргын палтарыд
Къалидху вод дахылееъад.

Краватыл` оо юххъан,
Юваарыд акъва гёдхъан
Чолеевад аІpsaІлеедхъа.

МаІччаІреерий цыкъийбы,
Къаджыраарий къыІйебы
Чалагеевад саакитеедхъа.

Гыргын шен игрушкіабы,
КъуІвайнан шен мишкіабы
Севқанмышхъа пешпик авуд.
Къаляждкіу каньки, хизак.
Гядхе улепбы, миджаг,
Гъала ки, шамыхъа ца вод.

Хыл` къидийшу рооц оокка,
ХаІне хааІнче иляака,
Къулеле воб къавшу перда.
Дешуд аца вазыкІле,
Шаваана эгъес закІле
Юххъан хъооІие шас зарада?

Аллагъ аххъы йикГ`еевъар,
Къалийхе, йизын джигар.
НикIее сеєъэ падаркІа, пай.
Ед` гъамбаше вор вака,
ЙикГеени аІрзубышка.
Къалийхе, бала, дяй-дяй.

КЫІДИМ

Кыідим хъады, йызын аххъы гъар сура.
Сувабышда вукIул` хъувхъа джагвара.
Йыз болда, мык йаIххъаI, быранбы аъы,
Ушахаршед эле ман гозет гъаъы.

Къелбышыл` канкибы, хизакбы хыле,
Нурын шоIъле гъуву, шадвал`ын улее.
Йызыке ализы джос Шахта баба,
Тамашейлхъа сабы гыргына уба.

Едий дек` иляакы, гуянмишоохъе;
НаIхуIбий йызыке джанавар воохъе.
Гагъ суIваI, гагъыб сё йызыке гъавъу,
Обзурва, ишике джо хыл` цыцIдяvъу.

КъаъадакIва хааIнче мыккын хаIнебы,
БаIмбаIкий никнеке гъайиин тенебы.
Гумушелхъа сийкIал шагъарбы, хиваар.
Кыідимын кыреехъа хъаIбаIххъаI хабар.

Гол`быи дамабы аххъы мыкбыше.
Чолбыше джагваран суфра гъеъэшице.
Ушахаршыс чике деш кыреехъана,
Са гъехва, мансанкъвее аххъаххъа мана.

ЁлкIайни цIабыше гъагва вайш ыIбраIт.
Чика сана хошба джона гъар саIъаIт.
Чик авуд авееке джос падаркIабы:
Машынбы, кIукIлабы, дискIабы, лодкIабы.

Кыреехъа джад деш вод джос йыгъбы мыкIан.
Йызыл` джарга гихыI, гъоокIа авайкIан.
Са гъавуле хъалес джолхъа Тезе сен,
Аирзубы быкырхъес йикIе джо эйгъен.

Шеирбы урусни мизейле йыхъ-сумылхъа сакIал гъаъына – Валегъ Гъамзам

Джанас хайырыкан мейбады

Нар

Нарыхъа геед сортбы вод. Анджах манчын энке югун сорт иттүн, йикГ яар дешын сорт вод ки, манчыклем «амласи» ва эйгье.

Нарани чурчIумани сортбышие июттуни сортбышле геед организм мықIа хъаъа. Манче гъамыд, мумкум вобна, джан хъеххъваъас.

Наран организмее гыргыни органбышын йаIхъбы темизяъа, ичIалат къуIваIна хъаъа.

Карал` оохъа нар обхунийнкъаI, манче одхунийн кар маIъдеенче ичIалатеехъа экIда оIтираъас кумаг гъаъа.

Наран къылкIам итIумаъас, сары вухъайнкъаI, далах ыкIа ранкъаI, йикГ гуджнада ыIхийхаIнкъаI, кокси ыкIаранкъаI, пыраалике вухъана кIосса аваакIанааъас кумаг гъаъа. Манче гъамыд сес карацIа хъаъас, къоттур акIанааъас ва акъва рангеехъа хъаляъас кумаг гъаъа.

Нар гееб обхуний джанас зиян вод. Манче, гееб обхунийнкъаI, маIъдеедын кар харабаъан ва маIъда заIыIфхъааъа.

Хек

Хеккан организм къуIваIна хъаъа, маIъдайс кар эрмишаъас кумаг гъаъа, маIгъ, йикГ ва кIылкIам итIумаъа. Мана тымылекайи индиллика обхунийнкъаI, манче джанас гъалад югда кумаг гъаъа ва инсанын маIгъ югда ишлемишаъа.

Сиркеехъа кIяъийн хеккаар одхуний заIыIфна маIъдананбышыс геед хайырыка вод.

Хеккани ювейни тIелейка геед писин эва вод ва манчык авуб къалябкIас вуккан деш. Манчык авур къалирхъуйни инсаныкIле геед писин някIбы къедже. Мани эвайн инсаннааршын нервыбы харабаъа ва манбы ёххара хъааъа.

Хеккани боозани оодун кIиван къабых къайшесди mee, манбы урваныл` илекка, хъийгъа тавасарее хъецанбы. Хъийгъа ман къабых хылека сана гайхъалан.

Йиссейни, къаплы хъыхъайни хынняале хеккан боозаар хъодхурийнкъаI, хынняал`ын оIгийл`ын дад чилхъа сайкIалан.

Хеккаар геед одхунийнкъаI, манче инсанын гIал`бы харабаъанбы. Манчыхъа горад, хеккаар одхунийле хъийгъа гIал` хъ`инека яхаламышаъас ыккан, нейыб оохъа нар оохъанас вуккан. ХъуIвчена хек оохъанас вуккан деш, мана заIгъаIрыка воб. МаIбхуIна хек обхууне, мана йыIкъаIлхъа саакIалааъас вуккан ва хъийгъа чурчIуман кар охъанас ыккан.

Ед`ни мизейна хъошще

ГъаIрфбы – П, П I, Р, С.

П

Папугайн пахыр гъавъу,
Писин паIтаIх чихъава.
ПаIллаIнкъбы алла хъаъас,
Пелянг хъ`иннеен патава.

ПI

Поварее пIызыбы хъаъы,
Полал къавджу пIамидор.
Памидор пIаIпIаIл деш вод,
Йизди мее вод ман пIазор.
Гъар кIапIикI агу меега,
Позмышехъе джун пIлан,
ПалтIум, пIлаш алишщес,
КIапIикIар саъас ыккан.

Р

Рамазане джус сикIы,
РаIгъайл хъавъу кIалендар.
Майр, июнр одкIун,
АркIын аххъы балугъаар.

С

Сук обхъан мее сёлебы,
Сукул` алла сачайхар.
Са сёлейни быгъаза,
Сукуна пIам ачаахар.

***

Сувагыл`ни сувеъад,
Ийкар уфтан сёлебы.
Сёлебышди чурийке,
Эхъе югун тIелебы.

Талмаджебы

***

Осан джан –
Теле-тЕле.
Гъар караке
Хабар гьооле.

***

Юххъан абайле,
Къыл`ина сабайле,
Цувылихъа кIявайкIан,
Къыдиминына авайкIан.

***

Энке югна къаравул`,
Вобна экIна къоИble ул`.
Хаа чуру лезимхъа мее,
КъацлаакIан чина вукIул`.

***

Гул`ле хъинне авайкIан,
Хуваабышле хъаIваIйкъаIн,
Са сенее къоIни йаIххъее,
Къаркъв алишщес гъавайкIан.

***

Гъамбаше ул` мыссыба,
Гъаракате, дириба,
ВаIкъаIбышда воб къалим,
Чобанаршиш аIкъуIбаI.

КРОССВОРД

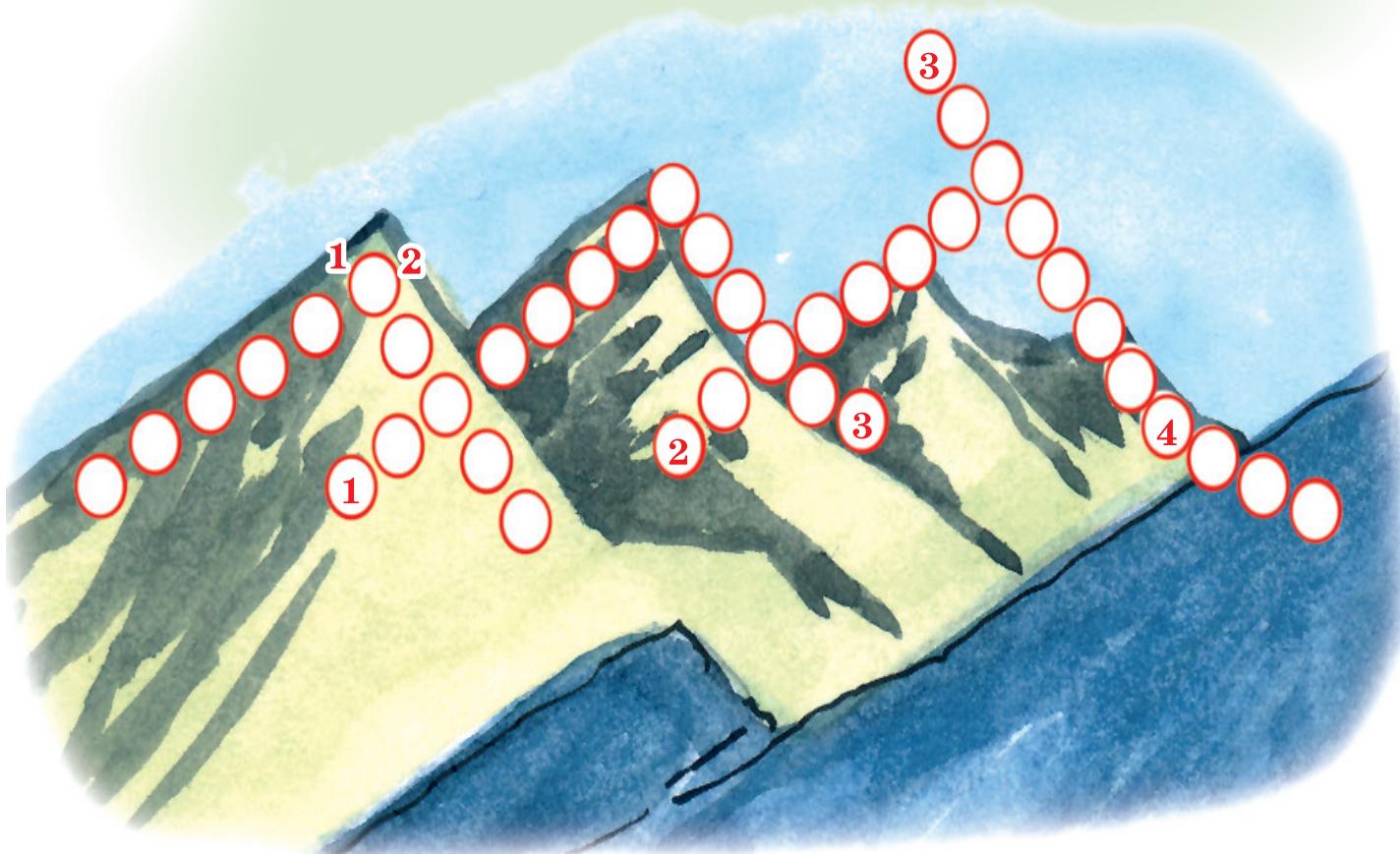
ШокІле ман сувабы ацІанбыне?

ООГЪАНГЧЕ АВХЪА:

1. Авропайл` сувабы
2. Йишди сувабышын ду
3. Энке ахтын сувабы
4. Магърыбни Сибирыл` сувабы

АВГЪАНЧЕ ООХЪА:

1. Джанубни Америк`айл` сувабы
2. ЙыІкынек`ни Асийел` сувабы
3. Авропайл` сувабы

РЕБУСЫ

+ ГЬ

бы +

+ МАХ

+ НИШ

+ ЧИ

Соколенок

Лачын

6/2021

ноябрь – декабрь

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:

Министерство информации и печати
Республики Дагестан.

Регистрационный номер

серии ПИ №ТУ05-00413 от 22.04.2019 г. выдан
управлением Роскомнадзора по Республике
Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Руководитель – главный редактор
М.М. Ахмедов

Редколлегия:

В. Гамзаев (редактор)
Ш. Бабаева
А. Дадашев
А. Исмаилов (зам. гл. редактора)
Х. Назирова
Аб. Омаров
К. Омаханов
К. Шамхалов

Художественный редактор З. Даганов

Технический редактор Т. Лузина

Художник номера З. Даганов

На обложке коллаж из работ художников
М. Муталибова и А. Джабраиловой

Формат 60x84 1/8.

Бумага офсетная.

Уч. изд. л. 3,02.

Уч. печ. лист 3,26.

Выход в свет 15.12.2021 г.

Тираж 329 экз.

Заказ №1154.

Типография:

ООО «Издательство «Лотос».

Адрес типографии:

367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель:

Государственное бюджетное учреждение
Республики Дагестан «Редакция
республиканских литературных журналов
«Соколенок» и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя:

367000, РД, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:
litdag@mail.ru

Цахурский язык.

Индекс: на год - 78438,
на полугодие - ПМ996.

Цена свободная